

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, 1680

160. An testes de iure privilegiati teneantur revelare crimen occultum sui
coniuncti, si non adsint alij testes propter excommunicationem latam in
aliquo monitorio? Ex p. 3. tr. 5. & Misc. 1. res. 63.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76372)

2. Et hæc omnia docet etiam Angelus *ver. excom. munitio* 8. n. 11. Ioan. Præpositus in *part. 9. 2. de excom. dub. 17. num. 126.* Philippus Faber de *conf. in 4. sentent. disp. 25. q. 1. disp. 4. c. 7. n. 223.* Navar. *cap. 27. n. 27.* Sylvest. *verb. excommunicatio* 5. n. 4. Megala in 3. *lib. 2. cap. 5. q. 4. n. 53.* Layman *lib. 2. tr. 5. p. 2. c. 2. n. 17.* Alterius *disp. 15. lib. 1. cap. 3.* Suarez *disp. 15. sect. 5. n. 13.* Filiuc. *com. 1. tr. 13. cap. 6. n. 117.* Mercerus de *Sacr. in 3. par. 9. 2. dub. 1. 1.* & confirmatur hæc opinio, quia in *cap. inter alia, de sentent. excom.* dicitur idē tales personas teneri ad familiare obsequium excommunicati, quia ante excommunicationem ad id tenebantur, quod debitum post excommunicationem adhuc durat; quæ ratio cum deficiat in illis, qui alteri non obligantur ante excommunicationem, ipsi non videntur illi posse communicare.

3. Vero mihi placet opinio contraria, quam novissime tueri Hurtado *disp. 9. de excom. diff. 4. numero 24.* ubi ita ait. Eximuntur omnes prædicti, etiam si ipsi excommunicati, & alij post horum excommunicationem denunciati sunt tales, nempe & conjuges, & famuli, & domini & Superiores, & inferiores, ut contra Angelum docent Agidius & alij, quia quamvis post excommunicationem modo declarato illiciti fiant tales (nisi ratione utilitatis, aut necessitatis,) nihilominus absolute fiant, & sunt tales, & isti tales eximuntur absolute, & absque restrictione. Et ita etiam docet Turrianus de *conf. lib. 2. disp. 13. dub. 5.* & Coninch de *Sacr. disp. 14. dub. 12. n. 129.* qui *num. 132.* recte observat supradictas personas subiectas posse communicare cum excommunicato, etiam in Sacris: hinc famulus potest dominum excommunicatum euntem ad Sacrum comitari, sicut etiam ejus uxor, aut liber; item Sacellanus poterit cum suo Episcopo legere horas, aut famulus domino celebranti intervenire, quia ejusmodi obsequia & communicatio à talibus ex officio eis debita sunt ante excommunicationem, nec per hanc ea obligatio eliditur: ut patet ex *cap. inter alia, 31. de sententia excommunicationis.* Vide etiam Mercerus *ubi supra*, & Layman *lib. 2. tract. 5. part. 2. c. 2. n. 16.*

4. Non desinam hic adnotare Philippum Fabrum de *conf. in 4. sentent. disp. 25. q. 1. disp. 4. cap. 7. num. 212.* docere Gregorium non voluisse concedere privilegium quibuscumque subiectis, & servis excommunicati, sed illis solum, qui in honestis & necessariis rebus interviunt, non autem illis, qui in peccatis, & sceleribus parent. Sed hoc videtur nimis rigorosum, & Doctores loquuntur absolute, & sine ulla limitatione.

RESOL. CLIX.

An servi ejusdem Domini, quando unus illorum est excommunicatus, possint alij cum illo communicare? Et idem est de filiis respectu alterius filij. Et an Dominus possit communicare cum servis excommunicatis? Ex *part. 5. tract. 9. Refol. 125.*

§. 1. Respondeo affirmative, quia vix possunt communicare uni tertio sicut domino, quia communicant inter se, cæterum hoc ita intelligi debet, quod communicatio sit ejus tantum, quod supposita cohabitatione & famulatu vitari moraliter minime nequeat. Et ita docet Cotojo in 3. *part. tr. 5. de excom. disp. 10. §. 10. dub. 3. diff. 4.* Gordonus *2. lib. 7. q. 10. c. 6. n. 83.* Mercerus de *Sacr. in 3. par. qu. 21. dub. 11.* Turrianus *lib. 2. disp. 13. dub. 5.* cui adde Villalobos in *summa, com. 1. tr. 17. diff. 13. num. 17.* ubi sic ait. [Los criados e inferiores de la misma familia no pueden comunicar el uno con el otro, quando el uno

dellos está descomulgado, porque no tienen privilegio para esto, como notó Felino, mas podrán tener la comunicacion, que moralmente no pudieren escusar, presupuesto que viven de una puerra adentro.] Hæc ille.

2. Notandum est etiam hic obiter, quod dominus potest communicare cum servis excommunicatis, quamvis aliqui citati à Navar. in *Manuali, cap. 27. num. 27.* oppositum tenuerint, quos refellit Navar. cum Adriano in 4. *de clavibus, quest. 3.* & Suarez. Nam cum dominus & servus sint correlativi, quod conceditur servis, videtur quoque intelligi concessum dominis. Absurdum est enim quod liceat uxori communicare cum marito, & non liceat marito communicare cum uxore. Præterea dominus non potest privari jure suo in servos propter delictum servi. Vnde Navarrus cum Adriano dicit hoc magis reduci ad utile, quam ad humile. Verum hoc videtur habere locum in servis & aliis familiaribus, & subiectis, qui obligati sunt domino, & dominus illis carere non potest sine aliquo incommodo; at cum sunt servi, qui liberè possunt discedere à domino, & dominus eos potest licentiaré absque aliquo ejus damno, puto non posse cum illis communicare, quoniam revera textus ille, *quoniam multos*, loquitur de servis, & non de dominis, neque in dominis est obligatio ad servum & subiectum, sicut in servo ad dominum, & ita docet Faber de *conf. disp. 25. quest. 1. disp. 4. c. 7. num. 225.* sed quoad hoc ultimum tu cogita.

RESOL. CLX.

An testes de jure privilegiati teneantur revelare crimen occultum sui conjuncti, si non adsint alij testes propter excommunicationem latam in aliquo monitorio? Ex *part. 3. tr. 5. & Misc. 1. Refol. 63.*

§. 1. Affirmativè respondeo cum Navar. in *Manuali cap. 24. num. 49.* Felino in *cap. 1. de testibus cog. Capella Tholosana de test. 4.* & ibi Aufserius de *test. 412.* Lazario de *monitoriis sect. 3. quest. 11. num. 18.* & aliis asserentibus privilegiatos esse absque ad revelandum, si alij non adsint testes.

2. Non reticeam tamen contrarium docere Gabrielem Pereira *tract. de manu Regia cap. 10. n. 36.* ubi sic asserit: Plures sunt casus, in quibus testes à revelatione excusantur, ut quando ille testis esset de personis à jure privilegiatis qui crimen sui conjuncti revelare non tenebatur propter naturale debitum, quo inter se conjunguntur; & sic exploditur sententia Navarri, & aliorum; dum existimant, quod hi non excusantur à revelando, quando alij testes non adsint; non advertentes quod tales conjuncti nullo modo possunt testificari, ex *l. lege Julia, ff. de testibus, & cap. injustis 4. distinct. 4.* ne tollantur inter conjunctos pietatis officia, quæ innituntur rationi naturali, illorumque opinio admitti potest in aliis privilegiatis, de quibus agit *lex in viro, ff. de testib. qui non ob naturale fœdus*, sed ob alias rationes minus juri naturali consonas privilegiati existunt, veluti miles, senex, valetudinarius, de quibus in *leg. in viro 1. & 2.* agitur. Ita Pereira, sed an probabiliter, judicent alij, cum sententia contraria sit communis.

RESOL. CXLI.

An testes privilegiati de jure teneantur ex vi monitorij revelare crimē sui conjuncti, etiam si non adsint alij testes? Idem est de conjunctissimo amico, & de benefactore plane insigni.

Et